

Media ja lehdistö

Euroopan unionin tuomioistuin
LEHDISTÖTIEDOTE nro 203/21
Luxemburgissa 16.11.2021

Tuomio asiassa C-821/19
Komissio v. Unkari (Turvapaikanhakijoiden avustamisen kriminalisointi)

Unkari on rikkonut unionin oikeutta, kun se on luokitellut rikokseksi järjestötoiminnan, jonka tarkoituksena on mahdollistaa kansainvälistä suojelua koskevan menettelyn käynnistäminen henkilöille, jotka eivät täytä kansallisessa oikeudessa kansainvälisen suojelun myöntämiselle vahvistettuja kriteereitä

Tämän toiminnan kriminalisointi loukkaa niiden oikeuksien käyttöä, jotka unionin lainsäätäjä on taannut kansainvälisen suojelun hakijoille myönnettävän avun osalta

Unkari muutti vuonna 2018 tiettyjä laittoman maahantulon vastaisia toimenpiteitä koskevia lakeja ja antoi erityisesti säännöksiä, joissa yhtäältä otetaan käyttöön uusi peruste turvapaikkahakemusten tutkimatta jättämiselle ja toisaalta kriminalisoidaan järjestötoiminta, jonka tarkoituksena on helpottaa turvapaikkahakemusten jättämistä henkilöille, joilla ei ole oikeutta turvapaikkaan Unkarin oikeuden nojalla, sekä säädetään liikkumisvapauden rajoittamisesta tällaisesta rikoksesta epäiltyjen henkilöiden osalta.

Koska Euroopan komissio katsoi, ettei Unkari ollut noudattanut menettelydirektiivin¹ ja vastaanottodirektiivin² mukaisia velvoitteitaan mainitut säännökset antaessaan, se nosti unionin tuomioistuimessa jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevan kanteen.

Unionin tuomioistuin on suuren jaoston kokoonpanossa **hyväksynyt pääosan komission nostamasta jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevasta kanteesta.**

Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

Unionin tuomioistuin katsoo ensinnäkin, että **Unkari ei ole noudattanut** menettelydirektiivin³ mukaisia **velvoitteitaan, koska se on säätänyt, että kansainvälistä suojelua koskeva hakemus voidaan jättää tutkimatta sillä perusteella, että hakija on saapunut sen alueelle sellaisen valtion kautta, jossa häneen ei kohdistu vainoa tai vakavan haitan vaaraa tai jossa on taattu riittävä suojelu.** Menettelydirektiivissä⁴ luetellaan nimittäin tyhjentävästi tilanteet, joissa jäsenvaltiot voivat katsoa kansainvälistä suojelua koskevalta hakemukselta puuttuvan tutkittavaksi ottamisen edellytykset. Unkarin lainsäädännössä käyttöön otettu tutkimatta jättämisen peruste ei kuitenkaan vastaa yhtäkään näistä tilanteista⁵.

Toiseksi unionin tuomioistuin katsoo, että **Unkari ei ole noudattanut** menettelydirektiivin⁶ ja vastaanottodirektiivin⁷ mukaisia **velvoitteitaan, koska se on kansallisessa oikeudessaan**

¹ Kansainvälisen suojelun myöntämistä tai poistamista koskevista yhteisistä menettelyistä 26.6.2013 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2013/32/EU (EUVL 2013, L 180, s. 60) (jäljempänä menettelydirektiivi).

² Kansainvälistä suojelua hakevien henkilöiden vastaanottoa jäsenvaltioissa koskevista vaatimuksista 26.6.2013 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2013/33/EU (EUVL 2013, L 180, s. 96) (jäljempänä vastaanottodirektiivi).

³ Menettelydirektiivin 33 artiklan 2 kohta, jossa luetellaan tilanteet, joissa jäsenvaltiot voivat katsoa kansainvälistä suojelua koskevalta hakemukselta puuttuvan tutkittavaksi ottamisen edellytykset.

⁴ Menettelydirektiivin 33 artiklan 2 kohta.

⁵ Ks. tuomio 14.5.2020, Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság Dél-alföldi Regionális Igazgatóság (C-924/19 PPU ja C-925/19 PPU; ks. myös lehdistötiedote nro 60/20).

⁶ Menettelydirektiivin 8 artiklan 2 kohta, joka koskee järjestöjen ja henkilöiden, jotka tarjoavat hakijoille neuvontaa, pääsyä kansainvälisen suojelun hakijoiden pariin, ja 22 artiklan 1 kohta, joka koskee oikeutta oikeusapuun ja oikeudelliseen edustajaan menettelyn kaikissa vaiheissa.

säättänyt rikosoikeudellisesti rangaistavaksi kaikkien sellaisten henkilöiden menettelyn, jotka järjestötoiminnan yhteydessä tarjoavat apua turvapaikkahakemuksen tekemiseen tai jättämiseen sen alueella, jos voidaan osoittaa ilman pienintäkään perusteltua epäilystä, että kyseinen henkilö oli tietoinen siitä, ettei hakemus voinut menestyä Unkarin oikeuden nojalla.

Tähän johtopäätökseen päätyäkseen unionin tuomioistuin tutkii yhtäältä, rajoitetaanko Unkarin lainsäädännöllä, jossa säädetään tällaisesta rikoksesta, menettely- ja vastaanottodirektiiveistä johtuvia oikeuksia, ja toisaalta, voiko tämä rajoitus olla unionin oikeuden perusteella oikeutettu.

Varmistettuaan, että menettely- ja vastaanottodirektiiveissä tarkoitetut kansainvälisen suojelun hakijoille myönnettävät tietyt avustamistoiminnat kuuluvat Unkarin lainsäädännön soveltamisalaan, unionin tuomioistuin toteaa ensinnäkin, että kyseisellä lainsäädännöllä rajoitetaan näissä direktiiveissä vahvistettuja oikeuksia. **Kyseisellä säännöstöllä rajoitetaan erityisesti yhtäältä oikeutta päästä kansainvälisen suojelun hakijoiden pariin ja oikeutta olla yhteydessä heihin⁸ ja toisaalta turvapaikanhakijalle taatun oikeuden neuvotella omalla kustannuksellaan oikeudellisen tai muun neuvonantajan kanssa⁹ tehokkuutta.**

Toiseksi unionin tuomioistuin katsoo, että **tällaista rajoitusta ei voida oikeuttaa** tavoitteilla, joihin Unkarin lainsäätäjät on vedonnut, eli **turvapaikkamenettelyn väärinkäytön avustamisen ja vilpilliseen menettelyyn perustuvan laittoman maahanmuuton estämisellä.**

Ensimmäisestä tavoitteesta unionin tuomioistuin toteaa, että Unkarin lainsäädännössä rangaistaan myös menettelyistä, joita ei voida pitää vilpillisinä käytäntöinä tai väärinkäytöksinä. Heti kun näet voidaan osoittaa, että asianomainen henkilö oli tietoinen siitä, että henkilö, jota hän on avustanut, ei Unkarin oikeuden nojalla voinut saada pakolaisasemaa, kaikesta avusta, jota annetaan järjestötoiminnan yhteydessä turvapaikkahakemuksen tekemisen tai jättämisen helpottamiseksi, voidaan siis määrätä rikosoikeudellinen seuraamus, vaikka tätä apua annetaan noudattaen tiukasti tältä osin säädettyjä menettelysääntöjä ja ilman aikomusta johtaa määrittävää viranomaista aineellisesti harhaan.

Ensinnäkin rikosoikeudellisten menettelyjen kohteena on kuka tahansa, joka auttaa tekemään tai jättämään turvapaikkahakemuksen, vaikka hän tietää, ettei hakemus voi menestyä Unkarin oikeuden sääntöjen perusteella, **mutta katsoo, että nämä säännöt ovat erityisesti unionin oikeuden vastaisia.** Näin ollen hakijoilta voidaan evätä apu, jonka avulla he voisivat riitauttaa turvapaikkamenettelyn myöhemmässä vaiheessa heidän tilanteeseensa sovellettavan kansallisen lainsäädännön sääntöjenmukaisuuden erityisesti unionin oikeuden kannalta.

Lisäksi kyseisessä säännöstössä säädetään rangaistavaksi se, että henkilöä autetaan tekemään tai jättämään turvapaikkahakemus, jos häneen ei ole kohdistunut vainoa tai hänellä ei ole perusteltua syytä pelätä joutuvansa suoran vainon kohteeksi ainakin yhdessä valtiossa, jonka kautta hän on kulkenut ennen Unkariin saapumistaan. Menettelydirektiivi on esteenä sille, että turvapaikkahakemus jätetään tutkimatta tällaisesta syystä. Tällaista apua ei näin ollen voida missään tapauksessa rinnastaa vilpillisiin käytäntöihin tai väärinkäytöksiin.

Lopuksi siltä osin kuin kyseisessä lainsäädännössä ei suljeta pois sitä, että henkilölle määrätään rikosoikeudellinen seuraamus, kun voidaan konkreettisesti osoittaa, ettei hän voinut olla tietämätön siitä, että hänen avustamansa hakija ei täyttänyt edellytyksiä turvapaikan saamiseen, unionin tuomioistuin toteaa, että tässä säännöstössä veloitetaan henkilöt, jotka haluavat antaa tällaista apua, tutkimaan hakemuksen tekemisestä tai jättämisestä lähtien, voiko hakemus menestyä Unkarin oikeuden nojalla. Yhtäältä näiden henkilöiden ei voida odottaa suorittavan tällaista valvontaa, etenkin, koska hakijoilla voi olla vaikeuksia vedota jo tässä vaiheessa merkityksellisiin seikkoihin, joiden perusteella he voivat saada pakolaisaseman. Toisaalta asianomaisille henkilöille aiheutuva vaara joutua erityisen ankaran rikosoikeudellisen seuraamuksen eli vapaudenriiston

⁷ Vastaanottodirektiivin 10 artiklan 4 kohta, joka koskee oikeudellisten ja muiden avustajien ja valtiosta riippumattomia järjestöjä edustavien henkilöiden pääsyä säilöönottolaitokseen.

⁸ Nämä oikeudet tunnustetaan menettelydirektiivin 8 artiklan 2 kohdassa ja vastaanottodirektiivin 10 artiklan 4 kohdassa järjestöille ja henkilöille, jotka tarjoavat kansainvälisen suojelun hakijoille neuvontaa.

⁹ Tämä oikeus taataan menettelydirektiivin 22 artiklan 1 kohdassa.

kohteeksi pelkästään siitä syystä, että he eivät voineet olla tietämättä, että turvapaikkahakemus oli tuomittu epäonnistumaan, saa aikaan epävarmuuden kaiken sellaisen avun laillisuudesta, jonka tarkoituksena on toteuttaa turvapaikkamenettelyn nämä kaksi olennaista vaihetta. Tämä lainsäädäntö on siten hyvin voimakkaasti omiaan saamaan kaikki henkilöt, jotka haluaisivat jollain tavalla auttaa turvapaikkahakemuksen tekemisessä tai jättämisessä, luopumaan toimimasta näin, vaikka tämän avun tarkoituksena on ainoastaan mahdollistaa se, että kolmannen maan kansalainen voi käyttää perusoikeuttaan hakea turvapaikkaa jäsenvaltiosta, ja sillä ylitetään se, mikä voidaan katsoa tarpeelliseksi vilpillisten käytäntöjen tai väärinkäytösten estämistä koskevan tavoitteen saavuttamiseksi.

Unkarin lainsäädännön toisesta tavoitteesta unionin tuomioistuin toteaa, että avun antamista turvapaikkahakemuksen tekemiseksi tai jättämiseksi jäsenvaltiossa ei voida pitää toimintana, jolla edistetään kolmannen maan kansalaisen laitonta maahantuloa kyseiseen jäsenvaltioon tai laitonta oleskelua siellä, joten Unkarin lainsäädännössä säädetty kriminalisointi ei ole asianmukainen toimenpide, jolla voidaan tavoitella tällaista päämäärää.

Unionin tuomioistuin katsoo lopuksi, että Unkari ei ole noudattanut menettelydirektiivin¹⁰ ja vastaanottodirektiivin¹¹ mukaisia velvoitteitaan, koska se on evännyt oikeuden lähestyä Unkarin ulkorajoja kaikilta henkilöiltä, joiden epäillään järjestötoiminnan yhteydessä tarjonneen apua turvapaikkahakemuksen tekemiseen tai jättämiseen sen alueella, jos voidaan osoittaa ilman pienintäkään perusteltua epäilystä, että kyseinen henkilö oli tietoinen siitä, ettei hakemus voinut menestyä. Tällä säännöstöllä rajoitetaan näissä direktiiveissä taattuja oikeuksia, koska asianomaisen henkilön epäillään syyllistyneen rikokseen tarjoamalla apua edellä mainituissa olosuhteissa, vaikka tämän toiminnan kriminalisointi on vastoin unionin oikeutta. Tästä seuraa, että tällaista rajoitusta ei voida kohtuudella oikeuttaa unionin oikeuden kannalta.

HUOMAUTUS: Jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevan kanteen sellaista jäsenvaltiota vastaan, joka ei noudata unionin oikeuden mukaisia velvoitteitaan, voi nostaa komissio tai jokin toinen jäsenvaltio. Jos unionin tuomioistuin toteaa, että jäsenyysvelvoitteita ei ole noudatettu, kyseessä olevan jäsenvaltion on toteutettava tuomion noudattamisen edellyttämät toimenpiteet mahdollisimman pian. Jos komissio katsoo, että jäsenvaltio ei ole toteuttanut tuomion noudattamisen edellyttämiä toimenpiteitä, se voi nostaa uuden kanteen, jossa se vaatii rahamääräisiä seuraamuksia. Jos jäsenvaltio ei ole ilmoittanut direktiivin täytäntöönpanotoimenpiteistä komissiolle, unionin tuomioistuin voi komission ehdotuksesta määrätä seuraamuksista jo ensimmäistä tuomiota annettaessa.

Tämä on tiedotusvälineiden käyttöön tarkoitettu epävirallinen asiakirja, joka ei sido Euroopan unionin tuomioistuinta.

Tuomion [koko teksti](#) julkaistaan CURIA-sivustolla tuomion julistamispäivänä

Lisätietoja: Gitte Stadler ☎ +352 4303 3127

Kuvia tuomion julistamisesta on saatavilla "[Europe by Satellite](#)" ☎ +32 2 2964106

¹⁰ Menettelydirektiivin 8 artiklan 2 kohta, 12 artiklan 1 kohdan c alakohta ja 22 artiklan 1 kohta.

¹¹ Vastaanottodirektiivin 10 artiklan 4 kohta.